

Onga néveredete

Onga neve 1222-ben szerepel először írott forrásban. A Várad Regesztrum Ongára vonatkozó latin nyelvű oklevelének magyar fordítása a következőképpen hangzik: *„Deda fia Mihály vádolta Aba nembéli Vitált mondván, hogy fia által két és fél márka becsértékű kárt szenvedett, a bírák tudniillik az Onga faluból való Buda, Péter és Tugza előtt. Ők megvitattán a dolgot egy Zeken (Szekő) nevű poroszló által Váradra küldték őket tüzes vas próbájára, ahol az előbb mondott Vitálnak miután embere hordozta a vasat igazság szolgáltattott.”*

Az oklevél arról tudósít minket, hogy a fent nevezett személyek egy káreset miatt Ongáról Nagyváradra mentek, ahol egy peres ügyben tüzes vasat hordoztak.

Onga nevét 1222-ben így írták le: **Vnga**. A középkorban a falu leginkább Hunga, **Wnga, Unga, Vngua** és **Hunka** névalakban szerepelt a forrásokban.

A település neve személynévből keletkezett, ami **török eredetű, jelentése „könnyű, mozgékony”**.

Onga földrajzi elhelyezkedése

Onga Miskolctól nyolc km-re keletre található. A régi **Abaúj** megye legdélibb csücskében terül el. Keletről Zemplén, nyugatról Borsod határolta. A község határának ÉNy-i részén húzódó Miskolc–Kassa irányban futó **3. sz. főút** mellett Ongán halad át a **37. sz. Miskolc–Sátoraljaújhely felé vezető országút** is. A települést **átmetszi a Miskolc–Kassa vasúti szárnyvonal**. A község a Hernád és Sajó törmelékkúpján található. Határába belenyúlnak a Cserehát hegység lankái, domborzatilag a Nagyalföld folytatásához tartozó síksági terület része. Onga a Bükk és a Zempléni hegység, illetve a Sajó és a Hernád folyók közé ékelődik. A települést **kettészeli a Bársonyos-patak**. Északi határainál a Vadász-patak ömlik a Bársonyosba.

A Bársonyos, a tavak

A régmúltban Onga nagy része vizenyős, mocsaras terület volt nagy nádasokkal. A Bársonyos-patak – melynek neve **először 1411-ben fordul elő oklevélben** – hajdan mintegy szigetként fogta körül a települést. A Kis-Hernád néven is emlegetett patak a középkorban lassú folyású, kanyargós, és helyenként igen mély volt. Még a XIX. században is inkább állóvíznek tűnt, mint folyónak. A patak évszázadokon keresztül szinte minden évben kiöntött, akadályozva a mezőgazdasági munkát és a közlekedést. Különösen **nagy árvíz** volt a faluban **1909-, 1913-, 1939-, 1940-, 1941- és 1974-ben**, nem kímélve a földeken lévő termést és a község házeit. Ezt az állapotot előbb az 1880-as évek, majd az 1943–1945 közötti szabályozással, árvízvédelmi munkálatokkal szüntették meg.

Hajdan **a patak sokak szerint** úgynevezett **malomárok volt**, számos mellé települt malommal. **Ilyen malom** évszázadokon át Ongán is működött **Ongaújfaluban, a Heinlein tanyánál. Mások szerint a Bársonyos valamikor Hernád-meder volt**, melynek egyes részei később feltöltődtek. A patakon a község malmot üzemeltetett.

A falut körülölelik a különböző időkben megnyitott **bányatavak**, melyek közül a legismertebb az a tíz tó, mely a község keleti határánál található. Ezek száma a kavicskitermelés következtében tovább nő. Ongán **1911-től folyik kavicsbányászat**.